

УДК 165

ФІЛОСОФІЯ І ЛІТЕРАТУРА: ЄДНІСТЬ В ІМ'Я ДУХОВНОСТІ

Ігор Захара

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, м. Львів, 79000, Україна,
e-mail: zacharai@ukr.net*

Розглянуто проблему конвергентності літератури і філософії. Вказано на те, що література дає багатий матеріал для розуміння сучасної “філософії життя”, соціальної філософії, а філософія, своєю чергою, слугує підґрунтям для письменників, які намагаються осмислювати те, що відбувається у суспільному житті. Філософія, як і література, виконує одночасно терапевтичну функцію в оздоровленні людства.

Ключові слова: філософія, література, конвергентність, терапевтична функція літератури і філософії.

Про спорідненість філософії і літератури говорять віддавна. Визнаний і широковідомий у світі філософ і класичний філолог С. Аверінцев навіть у свій час писав про щасливий шлюб біографічного жанру і моральної філософії [1, с. 32–57]. Про так званий “шлюб”, відтак “сімейне” життя з усіма його “світлими” і “темними” сторонами написано багато. Однією із новітніх публікацій на цю тему є розвідка М. Зубрицької “Нероздільність: Література як філософія та філософія як література” [3, с. 33–42], в якій автор пише про роль цих двох форм суспільної свідомості у плеканні духовності. Звичайно, йдеться про високохудожню літературу. Спробуємо продовжити розмову на цю тему.

Відомо, що духовність – це здатність людини визначати та реалізовувати ціннісно-сміслові і пізнавальні ставлення до світу. Європейська духовність є специфічною ноосферою, осередком всесвітньої духовності. Дух як такий виявляється у всіх формах суспільної свідомості, зокрема в літературі як різновиду мистецтва. Його буття у світі породжує в людині духовність. Кажучи про літературу і філософію, можемо говорити сьогодні про наявність у культурі такого явища, як особлива конвергентність філософії і літератури. Незважаючи на випадки явного філософсько-літературного синкретизму, в сучасних творах можна спостерігати те, як легко філософські реалії проникають до літературної сфери. І це не випадково, адже сама філософія як прояв людського духу розпочиналась саме з красного письменства, з міфологічних творів. Візьмемо хоча б Іліаду та Одісею Гомера, в яких уже йдеться про існування первоначал, про споконвічну філософію життя. Відомо також, що переважно всі твори досократиків написані у віршованій формі й були виразом художньої літератури. Не зайвим прикладом буде твір римського філософа Тита Лукреція Кара, який своєю літературною творчістю наслідував ранніх грецьких філософів.

Починаючи з доби грецької класики, література і філософія виявляють ознаки динамічної опозиції. Вже Платон починає говорити про “незгоду” між філософією і поезією. Його вчення про ідеї сприяє думці про те, що художня література витворює “наслідування наслідування”, тобто онтологічну реальність третього порядку. “Наслідування” Аристотель інтерпретує трішки по-іншому. Воно пов’язується, власне, із пізнанням сутності речей. У художній літературі, на його думку, йдеться не про те, що було, але про те, що могло бути як можливе чи необхідне. Вона є “більш філософична і поважна, ніж історія, адже література говорить про загальне, а історія про одичне” (Аристотель, Поетика). Саме в нього література, в цьому разі поезія, переймає функції і науки, і філософії.

Про вплив художньої літератури на зародження філософії і науки в середні віки та в добу Відродження дуже вдало, на нашу думку, висловився Б. Кузнецов: “У XII–XVI ст. не було ні класичного раціоналізму, ні науки в сучасному розумінні. Але в історичній ретроспекції ми виявляємо у цей період інтенсивну підготовку одного і другого: раціоналістичні ідеї, які ведуть до науки, але поки що з’являються у художній творчості, накопичення емпіричних матеріалів, що за своїм характером впритул підходять до абстрактного аналізу; поєднання традиційних філософських ідей, що ведуть до нетрадиційного виходу в науку. Стержнем цих ідейних течій є проблема абстрактного і конкретного, – отже, ясно бачимо їхній зв’язок із дискусіями в межах старої схоластики. З іншого боку, в творчості І. Галілея генеза класичної науки переплітається з продовженням гуманістичних традицій. Тому, аналізуючи ідеї Відродження разом з їхнім схоластичним прологом і класичним науковим епілогом, розкривається вплив раціоналізму на виникнення науки” [5, с. 80].

На сучасному етапі розвитку європейської духовності знову дає про себе знати конвергентність філософської антропології та художньої літератури. Художня література щоразу більше наповнюється філософським змістом, філософськими поняттями, термінами, категоріями, а філософська антропологія завдяки літературі “оживляється”, переглядає вже давно усталені поняття, розширює їх, наповнює новим змістом. Філологічні науки, особливо критика, все більше залучають у свій науковий арсенал філософські реалії. Отже, з одного боку, професійні філософи займаються літературною творчістю, використовують у своїх філософських працях літературні реалії, з іншого ж, – професійні письменники і літератори мають особливий потяг до філософії. Яскравим прикладом цього є творчість одного з найблисучіших представників англійської інтелектуальної прози Джона Фаулза. Його відомі книги “Маг”, “Колекціонер”, “Жінка французького лейтенанта”, “Даніел Мартін”, “Мантиса” та інші, сповнені філософських роздумів, є надзвичайно цікавими у дослідженні філософської антропології, соціальної філософії. У його творчому доробку є суто філософська праця під назвою “Арістос”. Про конвергентність літератури і філософії говорять самі за себе такі рядки Дж. Фаулза: “У нашому світі дуже поширена думка, що філософію слід залишити філософам, соціологію – соціологам, а смерть мертвим. Я вважаю, що це одна з великих ересей і тираній нашого часу. Я цілком відкидаю той погляд, згідно з яким, у питаннях, що стосуються всіх (таких, як смисл життя, природа доброго суспільства, обмеження умов людського існування), право на висновки мають тільки спеціалісти – та й то лише в своїй власній дисципліні”. Метою моєї філософської праці є підведення до думки, що основна причина, чому невдоволеність смислом життя переслідує наше століття (маємо на увазі XX ст. – І.З.), як оптимізм переслідував вісімнадцяте, а самовдоволення – дев’ятнадцяте, полягає якраз у тому, що ми губимо з поля зору наше найголовніше людське родове право: мати власну думку про все, що нас стосується” [6, с. 8–9].

Думки Дж. Фаулза поділяє його сучасник, лауреат Нобелівської премії у галузі літератури, Клод Сімон, що належав до європейської школи “нового роману”. У творі “Дорога Фландрії” він використовує феноменологічний досвід, надає цьому твору символічного, поетичного і навіть міфологічного значення. Творчість К. Сімона дає можливість бачити, як елементи епохи модерну щоразу більше витісняють постмодерні елементи суб’єктивізму. Психологізм його ранніх творів поступається стихії невизначеного, безособового. Письменник відмовляється від класичної реалістичної техніки, змалювання реалій життя, від заглиблення у внутрішній світ персонажів, а звертає більше уваги на опис поверхневих деталей, які більше змушують мислити. Він не має бажання віддзеркалювати епоху, вчити когось, закликати до досягнення мети, так само навіювати враження і позначати так, як це було за доби символізму. Проблеми, значення і глибина погляду втрачають будь-який сенс. Письменник-філософ шукає сенс феноменів без їхнього пояснення. К. Сімон просто фіксує плінність часу, а не зв’язок минулого, майбутнього й теперішнього у часі та просторі. Така літературно-філософська політика, безперечно, є більш ефективною у плані збереження духовності та її вдосконалення, оскільки спрямована на духовну гімнастику і постійне мислення людини. Власне, ця духовна “гімнастика” робить європейця кращим, добрішим, здатним узяти на себе відповідальність за долю континенту і світу.

Йдучи із Заходу на Схід, не можна не згадати ще одного лауреата Нобелівської премії, уродженця польського міста, Гданська, Гюнтера Грасса. Свої романи, оповідання, п’єси він інколи, кокетуючи з читачем, називає “театром абсурду”. Але уважно читаючи й аналізуючи його творчість, можна дійти висновку, що вона має великий філософський підтекст і так само змушує європейців замислитись над своїм життям і намагатись уникати тих катаклізмів, які час від часу дають про себе знати. У своєму виступі з нагоди вручення Нобелівської премії письменник зазначив, що література має в собі вибухову силу, навіть якщо викликані нею вибухи стають подією не зразу, а, так би мовити, під лупою часу обертаються подіями й змінюють світ. Ще й Карл Маркс у своїх “Тезах про Фоєрбаха” писав, що до цього часу філософи тільки пояснювали світ, а річ у тому, щоб його змінити. На сучасному етапі слова К. Маркса не втрачають актуальності, й це дуже добре розуміє Г. Грасс. Його не задовольняє ні соціалізм, ні капіталізм, які, на його думку, є породжені Просвітництвом. “Не дивно, – пише він, – що капіталізм, як і комунізм, який вдавився сам собою, виявляється нездатним до реформ. Глобалізація – це його диктат. І вже вкотре чуємо бундючно-непохлибні заяви про те, нібито альтернативи глобалізації нема.

Як послухати їх, то виходить, що історія завершилася. Жодного “Далі буде...” очікувати не варто. Або лишається сподіватися, що коли вже не політиці, яка і так усі функції вирішувати переклала на економіку, то принаймні літературі спаде на думку щось таке, що похитне новітній догматизм” [2, с. 771]. Г. Грасс добре розуміє, що література має великий філософський потенціал, здатний не тільки пояснювати світ, але і сприяти його зміні на краще.

Говорячи про філософуючих літераторів, лауреатів Нобелівської премії, не можна не згадати польського письменника, поета, есеїста Чеслова Мілоша та польську поетесу Віславу Шимборську. Ч. Мілош отримав свою нагороду за безстрашне провидництво, з яким він показав незахищеність людини у світі, що страждає через конфлікти. Ці конфлікти, часто внутрішні, проходять червоною ниткою не лише через його універсалістський твір “Родина Європа”, але через більшість його творів. В. Шимборська також використовує

такі літературні прийоми, як іронія, парадокс, суперечливість, щоб філософськи осмислити світ. Компактні вірші письменниці часто викликають, зрештою, так само, як у Ч. Мілоша, екзистенційні переживання, зачіпаючи при тому проблеми етичного – відповідно антропологічного характеру, вони спонукають до роздумів над умовами життя європейця. Водночас стиль поетеси стислий, позначений самоаналізом і дотепністю. Якщо вже говорити про польську літературу, то вона має цілу плеяду письменників світового значення, творчість яких має глибокий філософський підтекст. Серед них можна назвати С. Лема, Папу Івана Павла II, Є. Колаковського. Філософський аналіз їхньої творчості дуже вдячний для висвітлення проблеми конвергенції філософії і літератури.

За логікою ми повинні були б говорити про українську літературу. На жаль, Нобелівських лауреатів серед українських письменників не було. Хоча таким лауреатом міг бути Іван Франко, але у той час він помер, а премію, як відомо, видають живим літераторам. Цю нагороду міг отримати і Василь Стус, але і його життя вкоротили радянські табори. Загалом, українську літературу представляє ціла низка письменників, твори яких високо оцінює світова громадськість. Про них поговоримо нижче. А зараз скажемо кілька слів про російських Нобелівських лауреатів, серед яких визначне місце займають Михайло Шолохов і Олександр Солженіцин, творчість яких містять глибокий філософсько-екзистенційний підтекст і серйозні роздуми про людину, її місце у світі й ті життєві колізії, які вона повинна була подолати на шляху до власного щастя.

М. Шолохов отримав Нобелівську премію у 1965 році “за художню силу і цільність епосу про донське козацтво в переломний для Росії час”. Усі добре розуміли, що йшлося передусім про роман “Тихий Дон”. Це справді роман-епопея про важку долю людини, яка не змогла знайти собі місця у боротьбі за “нове життя” у донському регіоні, не брала участі в утвердженні радянської влади, а була змушена покинути рідну землю. Адже жодного вибору чи свободи вибору вона не могла мати. Західні інтелектуали, висуваючи цей роман на таку престижну премію, хотіли показати світу, що не так легко проходила боротьба за встановлення “нового життя”, що ця боротьба ламала долі людей, не всім приносила радість і щастя. Зрештою, коли роман вийшов друком, російська критика висловила сумнів про те, що цей твір належить М. Шолохову. Багатьом літераторам було не зрозуміло, як така молода людина у віці 23 років могла написати високохудожній роман. Не будемо вдаватися в деталі цієї суперечки чи непорозуміння між російськими літераторами, скажемо, що не так важливо, хто автор твору, як його глибока людська філософія, властива російській літературі.

Такою ж художньою силою вирізняються твори лауреата Нобелівської премії Олександра Солженіцина. У 1970 році цей письменник отримав високу нагороду за ту моральну силу, з якою він слідував незмінним традиціям російської літератури. Може скластися враження, що ці два письменники, зрештою, як наступний (йдеться про Йосифа Бродського), отримали нагороду за антирадянські за своєю суттю твори, але загалом всі вони подали дуже багатий людинознавчий матеріал для осмислення багатьох антропологічних проблем, над якими працюють, сперечаються представники філософської науки.

В європейській культурі не важко помітити тісний зв'язок філософії і літератури. Можна навести низку яскравих прикладів, коли той чи той письменник є одночасно навіть філософом за фахом. Належність дуже популярної письменниці Оксани Забужко до когорти сучасних письменників не заважає їй успішно працювати в Інституті філософії ім. Григорія Сковороди НАН України. Одна з її останніх книжок “Музей покинутих сек-

ретів”, яка вийшла друком у 2010 році, визнана найкращим прозовим твором цього року в Україні. Цей твір, на нашу думку, заслуговує високої літературної нагороди, навіть Нобелівської премії, адже за своєю “вибуховою” силою він нагадує твори вже згадуваних лауреатів Клода Сімона і Гюнтера Грасса.

У Національному університеті “Острозька академія” на посаді проректора працює професійний філософ Петро Кралюк, який успішно поєднує свою роботу з красним письменством. До філософуючих письменників Львова можна зарахувати Віктора Неборака – учасника наукових семінарів із філософії науки, які проводять на базі Львівського і Варшавського університетів. Було б несправедливо, коли б ми не згадали відомого письменника, поета, перекладача з класичних мов Андрія Содомору. Його лірико-філософські роздуми над проблемами людського буття, його життєва філософія є чудовим прикладом конвергенції філософії і літератури.

Не буде перебільшенням те, що фактично вся українська філософія розпочиналась переважно в художній літературі. Почнемо з доби Київської Русі. По-філософськи аналізують не лише релігійні, за своїм призначенням, твори, не лише історичні хроніки, які, загалом, мають характер художнього твору, але і різножанрові художні пісні, оповідання та повісті. Яскравим прикладом цього може бути “Слово о полку Ігоревім”. Цей твір не раз був об’єктом історико-філософського аналізу. Твори Івана Вишенського, хоча і мають вигляд полемічної літератури, все ж засвідчують рівень тодішньої релігійно-філософської думки. Ідеї неоплатонізму та реформації викладено художньо. Те саме можна сказати про художній стиль бароко в Україні. Конвергентність філософії і літератури тут очевидна. Про це свідчить хоча б той факт, що вступні слова до філософських курсів професорів Києво-Могилянської академії розпочинаються і бароковою поезією, і бароковою прозою, що виражає високий рівень красного письменства. А церковні та світські проповіді наповнені не тільки філософським змістом, але і філософськими термінами, поняттями і категоріями. Український філософ Григорій Сковорода – відомий не тільки як любомудр, але як письменник і поет. Власне, в його художніх творах, йдеться передусім про “Байки Харківські” чи “Сад божественних пісень”, яскраво і рельєфно відображено його вчення про “сродну працю”, його антропологічні роздуми тощо.

Якщо ж взяти епоху романтизму в Україні, то маємо надзвичайно багатий матеріал для ілюстрації синтезу літератури і філософії. Візьмемо, для прикладу, художню творчість Маркіяна Шашкевича та Тараса Шевченка. У їхніх творах не менш яскраво виявились головні філософські ознаки романтичного світогляду українців – ірраціональність інколи на грані містики, раціональний волюнтаризм, тяга до історичного минулого, рідної мови, одним словом, заклик до “опритомлення” національної свідомості (ідея Оксани Забужко). Філософське осмислення національної ідеї, не кажучи вже про інші антропологічні роздуми, виявляється і в художніх творах Івана Франка, зокрема в його поезіях (Б. Тихолоз, Л. Сенік), в оповіданнях та повістях (В. Корнійчук, Г. Штонь, М. Верніков).

Про сучасний стан проблем конвергенції літератури і філософії можна так само говорити дуже багато. Ми вже згадували Оксану Забужко, професійного письменника і філософа. В Інституті філософії ім. Г. Сковороди працюють такі відомі філософи, як Сергій Кримський, Віктор Малахов, Мирослав Попович, які теж пишуть книги на грані літератури і філософії. Не так давно вийшла друком праця С. Кримського “Ранкові роздуми”, в якій у художній формі викладено історико-філософські й антропологічні роздуми. Жанр цієї книги можна

визначити як художньо-філософський. Те саме можна сказати і про збірку досліджень етико-художнього плану В. Малахова “Право бути собою”. Художньо-філософські твори М. Поповича про Миколу Гоголя і Григорія Сковороду – також не зайве підтвердження тези про конвергентність літератури і філософії. Особливо показовою в цьому аспекті є одна з найновіших праць М. Поповича “Григорій Сковорода: Філософія свободи” (2008). У Сумах працює і пише відомий філософ Валентин Вандишев, автор досить цікавої в ракурсі нашої теми книги “Литературно-философские очерки” (Семасиология и социология художественного образа, Суми, 2001). У книзі автор подав оригінальний філософсько-соціологічний аналіз феномену художньої творчості й семасіологію образів класичного літературно-художнього й образотворчого мистецтва; це буде стимулювати подальші філософсько-естетичні дослідження, оскільки зміни, що відбуваються у суспільній свідомості, спонукають переосмислити зміст сталих образів мистецтва, відповідно розвинути окремі проблеми філософської антропології.

А про філософський доробок Віталія Табачковського варто сказати окремо. Він, як відомо, – автор багатьох антропологічних праць, в яких яскраво поєднується виразно філософське бачення світу з його літературно-художнім сприйняттям. У 2002 році філософ видав книгу “У пошуках невтраченого часу (Нариси про творчу спадщину українських філософів-шестидесятників)”. Сама назва цієї книги перегукується з назвою роману французького письменника Марселя Пруста “В пошуках втраченого часу”. Книга В. Табачковського більш оптимістична. Він переконаний, що для справжніх філософів, а їх в Україні було багато, втраченого часу не існувало. Незважаючи на складні умови праці, ідеологічний тиск, філософ завжди знайде можливість мислити так, як це велить йому серце. Змістом цієї книги були роздуми стосовно долі інтелектуальної спадщини когорти найвідоміших в Україні та за її межами філософів-шістдесятників. Автор показує теоретичну і загальнокультурну, політичну значущість тих зрушень у цій галузі, які пов’язані з двома напрямками філософування – “червоним екзистенціалізмом” і “червоним позитивізмом”. Він наголошує, що інтенсивна взаємодія цих напрямків на українському терені витворювала неповторну палітру передусім для духовного відродження (а також для “громадянського самозбереження” за умов тоталітаризму, пост- та неототалітаризму). Наступна книга В. Табачковського має назву “Полісутнісне homo: філософсько-мистецька думка в пошуках “неевклідової рефлексивності” (2005). Розглядаючи проблеми сутнісних властивостей людини з погляду органічної взаємодії філософської та мистецької рефлексії (особливо красного письменства, йдеться про аналіз творів драгобичанина Бруно Шульца, івано-франківця Юрія Андруховича), він виокремив для порівняння три образи-концепти поглядів на сутність Homo: “Дзеркальна сутність (Р. Рорті), будинок із безліччю вікон-поглядів на світ (письменник Г. Джеймс) та плюралістичний Всесвіт (плюрально людська сутність) (концептуалізатор філософії прагматизму В. Джеймс)”. З погляду такого зіставлення автор розглянув феноменологізацію сучасної антропологічної рефлексії. На основі аналізу філософської і художньої літератури В. Табачковський відстежив взаємопроникнення символічних та “речовиннісних” елементів людського світу, показав значущість для антропологічних рефлексій особливостей антропології дитинства, антропології статі, валеології. Художня література допомогла професійному філософові яскравіше і переконливіше показати глибинну сутність людини як homo sapiens.

Отже, з одного боку, професійні філософи займаються літературною творчістю, використовують у своїх філософських працях літературні реалії, з іншого ж, – професійні

письменники і літератори мають особливий потяг до філософії. Під знаком філософських реалій ведуть свої літературознавчі пошуки і молоді дослідники, зокрема вчені-філологи Львівського національного університету імені Івана Франка. Можна згадати, наприклад, працю Стефанії Андрусів “Модус національної ідентичності: Львівський текст 30-х років”. Назва цієї книги вже говорить сама за себе. Авторка порушує питання національного космопсихо-логосу і національної ідентичності, нації, нації як інтегральної особи, нації як психоінформаційної системи, неоміфологізму як культурного феномену, національної культури як космогонії. Цікавою з такого погляду є праця Андрія Печарського “Психоаналітичний аспект української белетристики першої третини ХХ сторіччя” (2011). У цій монографії вперше в літературознавчому дискурсі комплексно поєднано теорії класичного психоаналізу, аналітичної й індивідуальної психології з неофрейдистською концепцією неусвідомленого крізь призму духовного простору богослов’я та відкрито істотно нові екзистенційно-психологічні грані власне людського і творчого феномену класиків української літератури.

У творчості відомої поетеси Ліни Костенко, крім потужного струменя реалізму в поезії, можна виокремити елементи неореалізму й постмодернізму, а світоглядно вона тяжіє до екзистенціалізму й кордоцентризму. “Її “філософія бунту” багато в чому збігається з екзистенціалістськими уявленнями про закинутість людини в абсурдний світ, де найстрашнішою, найнебезпечнішою правдою для неї є вона сама, її до кінця непізнана внутрішня сутність і природно, нічим не детермінована свобода” [4, с. 47].

Оксана Пахльовська вважає шістдесятництво українським відгалуженням екзистенціалізму як найпотужнішої філософської течії ХХ століття. У творчості багатьох письменників і прозаїків-шістдесятників присутні екзистенціальні категорії (Василь Стус, Роман Андрияшик, Валерій Шевчук та інші). Межові ситуації, в яких вони перебували, сформували відповідне світовідчуття і відобразилися в художній творчості. Існує твердження, що якщо в Західній Європі екзистенціалізм виник як опір фашизму, то в Україні це був протест проти комунізму, радянської влади та її політики. Екзистенціальна філософська проблематика входила щоразу відчутніше в коло художньо-естетичних та світоглядних орієнтирів шістдесятників. Правда екзистенціалістів про людину, про абсурдний світ, в який вона закинута, про її до кінця неосягнене “Я”, про загадковість і недостатню дослідженість феноменів людської свідомості, її пастки і віражі – все це впливало на шістдесятників.

Сучасні письменники вважають, що література – це консервація часу і людини. Вона не засіб соціального впливу, тим паче у звulгаризованому розумінні, не дзеркало реальності, а осмислення буття у різних його проявах. Ніхто не буде сумніватися в тому, що саме осмислення належить до царини філософії, становить її “термінус технікус”. У багатьох країнах світу письменники і поети, крім художніх творів, в яких криється філософський смисл, пишуть і філософські твори. Завдяки художній літературі й критиці філософія стає ближчою до широкого загалу людей, а вони обидві виконують важливу соціальну роль, сприяють вдосконаленню духовності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Аверинцев С.* Собрание сочинений. Связь времен. К.: Дух і Літера, 2005.
2. *Грасс Г.* Бляшаний барабан. К.: Юніверс, 2005.
3. *Зубрицька М.* Нероздільність: література як філософія та філософія як література // Філософські проблеми науки. Львів-Варшава, 2010.

4. *Ковалевський О.* Ліни Костенко філософія бунту й “філософія серця”. Х.: Прапор, 2001.
5. *Кузнецов Б.* Разум и бытие. Этюды о классическом рационализме и неклассической науке. М.: Наука, 1972.
6. *Фаулз Дж.* Арістос. Вінниця: ПП Вид-во “Тезис”, 2003.

Стаття надійшла до редколегії 8.06.2012

Прийнята до друку 26.06.2012

PHILOSOPHY AND LITERATURE: UNION FOR THE SAKE OF THE SPIRITUALITY

Ihor Zakhara

*Ivan Franko National University of Lviv,
Universytetska str., 1, Lviv, 79000, Ukraine,
e-mail: zaxarai@ukr.net*

The essay reveals the problems of convergence of literature and philosophy. Literature provides abundant material for understanding current “philosophy of life” as well as social philosophy. Philosophy, in its turn, appears to be the basis for the writers, who try to comprehend and assess what is going on in the world. Both philosophy and literature simultaneously perform therapeutic function in sanitary of the society.

Key words: philosophy, literature, convergence, therapeutic function of literature and philosophy.

ФИЛОСОФИЯ И ЛИТЕРАТУРА: ЕДИНСТВО ВО ИМЯ ДУХОВНОСТИ

Игорь Захара

*Львовский национальный университет имени Ивана Франко,
ул. Университетская, 1, г. Львов, 79000, Украина,
e-mail: zaxarai@ukr.net*

Рассмотрено проблему конвергентности литературы и философии. Указывается на то, что литература дает богатый материал для понимания современной “философии жизни”, социальной философии, а философия в свою очередь служит основанием для писателей, которые стремятся осмыслить то, что происходит в общественной жизни. Философия как и литература выполняют одновременно терапевтическую функцию в оздоровлении человечества.

Ключевые слова: философия, литература, конвергентность, терапевтическая функция литературы и философии.